Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 18. júna 2026*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolaní – Smernica 2000/78/ES – Článok 1 – Predmet – Článok 2 ods. 2 písm. a) a b) – Zákaz diskriminácie na základe viery – Vnútroštátna právna úprava, ktorá ukladá vojakom povinnosť podrobiť sa očkovaniu proti vírusu SARS-CoV-2 – Rozdielne zaobchádzanie na základe príslušnosti k profesijnej kategórii – Pojem ‚viera'"

Vo veci C-522/24,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko) z 23. júla 2024 a doručený Súdnemu dvoru 29. júla 2024, ktorý súvisí s konaním:

BG

proti

Ministero della Difesa,

za účasti:

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory M. L. Arastey Sahún, sudcovia J. Passer, E. Regan (spravodajca), D. Gratsias a B. Smulders,

generálna advokátka: T. Ćapeta,

tajomník: E. Sartori, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. júla 2025,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– BG, osobne, ako aj v zastúpení: L. Parenti, avvocato,

* Jazyk konania: taliančina.

– talianska vláda, v zastúpení: S. Fiorentino, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci E. Feola, E. Ferretti, A. Granato, V. Pilloni a F. Urbani Neri, avvocati dello Stato,

– francúzska vláda, v zastúpení: B. Fodda a T. Lechevallier, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: D. Recchia, E. Schmidt a F. van Schaik, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 20. novembra 2025,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79), najmä jej článku 2 ods. 2, ako aj článkov 1 a 24 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi BG, vyšším dôstojníkom ženijného zboru armády, a Ministero della Difesa (Ministerstvo obrany, Taliansko) (ďalej len „ministerstvo“) vo veci prerušenia služobného pomeru, ku ktorému bol BG donútený z dôvodu odmietnutia podrobiť sa povinnému očkovaniu proti vírusu SARS-CoV-2 uloženému vojenskému personálu.

Právny rámec

Právo Únie

3 Článok 1 smernice 2000/78 s názvom „Účel“ stanovuje:

„Účelom tejto smernice je ustanovenie všeobecného rámca pre boj proti diskriminácii v zamestnaní a povolaní na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, s cieľom zaviesť v členských štátoch uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania.“

4 Článok 2 tejto smernice, nazvaný „Pojem diskriminácie“, uvádza:

„1. Na účely tejto smernice sa pod pojmom ‚zásada rovnakého zaobchádzania‘ rozumie, že nemá existovať žiadna priama alebo nepriama diskriminácia založená na ktoromkoľvek z dôvodov uvedených v článku 1.

2. Na účely odseku 1:

a) o priamu diskrimináciu ide, ak sa z niektorého z dôvodov uvedených v článku 1 zaobchádza s jednou osobou nepriaznivejšie ako sa v porovnateľnej situácii zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou;

b) o nepriamu diskrimináciu ide, keď zdanlivo neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax by uviedla osoby určitého náboženstva alebo viery, s určitým zdravotným postihnutím, určitého veku alebo určitej sexuálnej orientácie do nevýhodného postavenia v porovnaní s inými osobami, iba ak:
   i) takýto predpis, kritérium alebo zvyklosť [takéto ustanovenie, kritérium alebo prax – *neoficiálny preklad*] sú objektívne odôvodnené oprávneným [legitímnym – *neoficiálny preklad*] cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné alebo
   ii) pokiaľ ide o osoby s určitým zdravotným postihnutím, ak by zamestnávateľ alebo akákoľvek osoba alebo organizácia, na ktorú sa vzťahuje táto smernica, bola povinná podľa vnútroštátnych predpisov vykonať primerané opatrenia podľa zásad obsiahnutých v článku 5, aby eliminovala nevýhody zapríčinené takým predpisom [ustanovením – *neoficiálny preklad*], kritériom alebo praxou.

…

5. Táto smernica nebude mať žiadny vplyv na opatrenia stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktoré sú v demokratickej spoločnosti potrebné pre verejnú bezpečnosť, na udržanie verejného poriadku a predchádzanie trestnej činnosti, na ochranu zdravia a ochranu práv a slobôd iných.“

Talianske právo

Legislatívny dekrét č. 216/2003

5 Decreto legislativo n. 216 – Attuazione della direttiva 2000/78/CE per la parità di trattamento in materia di occupazione e di condizioni di lavoro e della direttiva n. 2014/54/UE relativa alle misure intese ad agevolare l’esercizio dei diritti conferiti ai lavoratori nel quadro della libera circolazione dei lavoratori (legislatívny dekrét č. 216, ktorým sa vykonáva smernica 2000/78/ES o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní a povolaní a smernica 2014/54/EÚ o opatreniach na uľahčenie výkonu práv udelených pracovníkom v súvislosti so slobodou pohybu pracovníkov) z 9. júla 2003 (GURI č. 187 z 13. augusta 2003, s. 4), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, má za cieľ prebrať smernicu 2000/78 do talianskeho právneho poriadku.

Zákonný dekrét č. 172/2021

6 Podľa preambuly decreto legge n. 172 – Misure urgenti per il contenimento dell’epidemia da COVID-19 e per lo svolgimento in sicurezza delle attività economiche e sociali (zákonný dekrét č. 172 o naliehavých opatreniach na potlačenie epidémie COVID-19 a na bezpečné vykonávanie hospodárskych a spoločenských aktivít) z 26. novembra 2021 (GURI č. 282 z 26. novembra 2021, s. 2), zmenený prostredníctvom legge n. 3 (zákon č. 3) z 21. januára 2022 (GURI č. 19 z 25. januára 2022, s. 1) (ďalej len „zákonný dekrét č. 172/2021“):

„…

Vzhľadom na to, že súčasná riziková situácia si vyžaduje predĺženie mimoriadnych a naliehavých opatrení prijatých s cieľom primerane reagovať na prípadné situácie, ktoré by mohli poškodiť verejnosť;

Vzhľadom na mimoriadnu potrebu a naliehavosť prijať opatrenia s cieľom zabezpečiť na celom území štátu jednotné vykonávanie činností zameraných na potlačenie epidémie a zníženie rizík pre verejné zdravie, vzhľadom aj na údaje a súčasný stav lekárskych a vedeckých poznatkov v boji proti epidémii COVID-19, ako aj na záväzky prijaté, a to aj na medzinárodnej úrovni, v oblasti profylaxie a očkovacieho pokrytia…;

Vzhľadom na mimoriadnu potrebu a naliehavosť rozšíriť povinnosť očkovania na určité kategórie osôb pracujúcich v osobitne ohrozených sektoroch;

…“

7 Článok 2 zákonného dekrétu č. 172/2021 vložil do decreto legge n° 44 – Misure urgenti per il contenimento dell’epidemia da COVID-19, in materia di vaccinazioni anti SARS-CoV-2, di giustizia e di concorsi pubblici (zákonný dekrét č. 44/2021 o naliehavých opatreniach na potlačenie epidémie COVID-19 v oblasti očkovania proti vírusu SARS-CoV-2, spravodlivosti a výberových konaní) z 1. apríla 2021 (GURI č. 79, z 1. apríla 2021, s. 1, ďalej len „zákonný dekrét č. 44/2021“), zmeneného, teraz zákon č. 76/2021 z 28. mája 2021 (GURI č. 128 z 31. mája 2021, s. 1), článok 4 ter ods. 1 písm. b), ktorý rozšíril povinnosť podrobiť sa očkovaniu proti vírusu SARS-CoV-2 na vojakov, pričom spresnil, že očkovanie je nevyhnutnou podmienkou na to, aby podliehajúce osoby mohli vykonávať profesijnú činnosť, a že konštatovanie jeho nevykonania má za následok okamžité prerušenie práva vykonávať profesijnú činnosť, bez disciplinárnych následkov a s právom na zachovanie služobného vzťahu. Za obdobie prerušenia výkonu služby nevzniká nárok na žiadnu mzdu ani inú odmenu alebo požitky. Prerušenie nadobúda účinnosť dovtedy, kým nebude zamestnávateľ informovaný o podaní vakcíny a v každom prípade najneskôr do šiestich mesiacov od 15. decembra 2021.

Vojenský poriadok

8 Článok 89 ods. 3 decreto legislativo n° 66 – Codice dell’ordinamento militare (zákonný dekrét č. 66 – Vojenský poriadok) z 15. marca 2010 (GURI č. 106 z 8. mája 2010, riadna príloha č. 84) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „vojenský poriadok“) stanovuje:

„Ozbrojené sily prispievajú k ochrane slobodných inštitúcií a plnia špecifické úlohy v prípade verejných katastrof a iných mimoriadnych núdzových situácií.“

9 Článok 206 bis Vojenského poriadku v odseku 1 stanovuje:

„Vojenské zdravotnícke orgány môžu vyhlásiť za nevyhnutné podávanie špecifických profylaktických očkovacích látok vojenskému personálu podľa príslušných protokolov, aby bolo možné tento personál nasadiť v osobitných a vymedzených operačných alebo služobných podmienkach s cieľom zabezpečiť zdravie jednotlivcov a verejnosti.“

10 Článok 894 tohto poriadku stanovuje:

„1. Povolanie vojaka je nezlučiteľné s výkonom akéhokoľvek iného povolania s výnimkou prípadov stanovených v osobitných ustanoveniach.

2. Povolanie vojaka je nezlučiteľné s výkonom remesla, priemyselnej alebo obchodnej činnosti, ako aj s funkciou správcu, poradcu, audítora alebo inou podobnou funkciou, či už odmeňovanou alebo neodmeňovanou, v ziskových spoločnostiach.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

11 Rozhodnutím z 10. januára 2022 bol navrhovateľovi vo veci samej, ktorý je vyšším dôstojníkom ženijného zboru armády, prerušený výkon služby z dôvodu jeho odmietnutia podrobiť sa povinnosti očkovania proti vírusu SARS-CoV-2 uloženej vojenskému personálu.

12 Tento navrhovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu mimoriadny opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje prezident Talianskej republiky a v rámci ktorého ministerstvo požiadalo Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá je vnútroštátnym súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania, o stanovisko v súlade s uplatniteľnou vnútroštátnou právnou úpravou.

13 Tento súd uvádza, že navrhovateľ vo veci samej namieta voči uvedenému rozhodnutiu z dôvodu, že po prvé v rozsahu, v akom bol priamo diskriminovaný v porovnaní s civilným personálom, toto rozhodnutie porušuje článok 2 ods. 2 písm. a) smernice 2000/78. Hoci tento navrhovateľ nespochybňuje možnosť štátu uložiť povinnosť očkovania, kritizuje spôsob, akým ju talianska vláda v prejednávanej veci vykonala. Uvedený navrhovateľ bol totiž diskriminovaný v porovnaní s civilným personálom pôsobiacim v rámci toho istého velenia, ktorý napriek tomu, že jeho služobný pomer a zamestnanecký pomer patrí do režimu odlišného od režimu vojenského personálu, nepodlieha povinnosti očkovania, o ktorú ide vo veci samej, hoci vykonávajú úlohy podobné úlohám tohto navrhovateľa.

14 Po druhé navrhovateľ vo veci samej uvádza porušenie článku 2 ods. 2 písm. b) tejto smernice v rozsahu, v akom bol najmä v porovnaní so zaočkovaným vojenským personálom obeťou nepriamej diskriminácie na základe svojej viery bez toho, aby sa táto diskriminácia zakladala na vedeckom odôvodnení. V tejto súvislosti, hoci sa síce odmietol dať sa zaočkovať, bol napriek tomu ochotný vykonať test vo forme výteru každých 48 hodín. Z vedeckého hľadiska pritom v súlade s niektorými správami predloženými Senato della Repubblica (Senát republiky, Taliansko) odborníkmi, ktorí boli vyzvaní poskytnúť stanovisko k zákonnému dekrétu č. 172/2021, neočkovaná osoba, ktorá sa dostaví na pracovisko po vykonaní negatívneho testu vo forme výteru menej ako 48 hodín predtým, predstavuje riziko nákazy, ktoré je podobné alebo dokonca nižšie ako riziko jej zaočkovaných kolegov.

15 Okrem toho navrhovateľ vo veci samej tvrdí, že pokiaľ ide o pracovníkov patriacich do iných odvetví činnosti, na ktorých sa nevzťahuje povinnosť očkovania proti vírusu SARS-CoV-2 a ktorí vykonávajú svoju činnosť v prostredí, ktoré verejnosť navštevuje viac ako to jeho, talianska právna úprava stanovovala, pokiaľ ide o prístup na pracovisko, rovnocennosť medzi potvrdením o očkovaní a potvrdením o negatívnom výsledku testu vo forme výteru, čo preukazuje takúto rovnocennosť, aj pokiaľ ide o bezpečnosť, na účely preukázania absencie infekcie vírusom SARS-CoV-2.

16 Po tretie navrhovateľ vo veci samej poukazuje na porušenie článkov 1 a 24 Charty. Rozhodnutie o prerušení výkonu služby, o ktoré ide vo veci samej, mu totiž bránilo vo výkone jeho profesijnej činnosti, čím ho pripravilo o odmenu, kompenzáciu alebo požitky, ako aj o akúkoľvek možnosť vykonávať inú profesijnú činnosť v obchodných spoločnostiach. Nemohol tak zabezpečiť svoje potreby a potreby svojej rodiny, ktorá pozostáva z jeho manželky a dvoch maloletých dcér.

17 Predkladajúci vnútroštátny súd sa domnieva, že tak smernica 2000/78, ako aj ustanovenia Charty uvádzané na podporu opravného prostriedku, ktorý mu bol predložený, sú uplatniteľné na vojakov ozbrojených síl, takže ak vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá stanovuje povinné očkovanie ako podmienku uloženú príslušníkovi vojenského personálu na to, aby mohol

vykonávať svoju profesijnú činnosť, nie je v súlade s nimi, túto právnu úpravu nemožno uplatniť. Tento súd má však pochybnosti o tom, či bolo preukázané porušenie práva Únie, na ktoré sa navrhovateľ vo veci samej odvoláva.

18 Pokiaľ ide v prvom rade o porušenie článku 2 ods. 2 písm. a) tejto smernice z dôvodu priamej diskriminácie vojenského personálu vo vzťahu k civilnému personálu, tento súd sa stotožňuje so zisteniami Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) v rámci jeho preskúmania súladu povinnosti očkovania stanovenej pre kategóriu zdravotníckych pracovníkov, ktorá je podobná povinnosti, o ktorú ide vo veci samej, s talianskou ústavou.

19 V tejto súvislosti predkladajúci vnútroštátny súd najmä uvádza, že nesúhlasí s tvrdením navrhovateľa vo veci samej, podľa ktorého očkovanie nezaručuje imunitu proti chorobe a nebráni ani nákaze, ani prenosu vírusu SARS-CoV-2. Uvádza, že Corte costituzionale (Ústavný súd) zastával názor, že očkovanie, o ktoré ide vo veci samej, nemalo negatívny vplyv na zdravotný stav osôb, ktoré ho podstúpili, a bolo účinné pri znižovaní výskytu tohto vírusu, a že v dôsledku toho vzhľadom na lekárske a vedecké údaje potvrdzujúce plnú účinnosť vakcíny a vhodnosť povinnosti očkovania s cieľom znížiť výskyt tohto vírusu nebolo neprimerané použiť ho.

20 Okrem toho, pokiaľ ide o výber profesijných kategórií podliehajúcich tejto povinnosti a preskúmanie jej diskriminačnej povahy, predkladajúci vnútroštátny súd tvrdí, že v súlade s článkom 2 ods. 5 smernice 2000/78 táto smernica nezasahuje do opatrení stanovených vnútroštátnou právnou úpravou, ktoré sú najmä nevyhnutné pre verejnú bezpečnosť a ochranu zdravia. Je preto potrebné zohľadniť skutočnosť, že taliansky zákonodarca sa s cieľom ochrany verejného zdravia a boja proti pandémii rozhodol uložiť povinnosť očkovania vojenskému personálu, ktorý je v porovnaní s civilným personálom viac vystavený trvalému kontaktu s verejnosťou a má v tejto súvislosti plniť úlohu zabezpečenia verejnej bezpečnosti.

21 Pokiaľ ide v druhom rade o porušenie článku 2 ods. 2 písm. b) tejto smernice vyplývajúce z nepriamej diskriminácie na základe viery nezaočkovaného vojenského personálu, ktorý je ochotný vykonať testy vo forme výteru, v porovnaní s vojenským personálom, ktorý nenamietal proti očkovaniu, predkladajúci vnútroštátny súd sa domnieva, že takúto diskrimináciu nemožno konštatovať z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody týkajúce sa údajnej existencie priamej diskriminácie.

22 V každom prípade je táto nepriama diskriminácia okrem toho v súlade s článkom 2 ods. 2 písm. b) i) uvedenej smernice odôvodnená dosiahnutím legitímneho cieľa, a to ochranou individuálneho a kolektívneho zdravia vhodnými a potrebnými prostriedkami. V tejto súvislosti predkladajúci vnútroštátny súd uvádza, že sa uplatňujú zásady, ktoré potvrdil Corte costituzionale (Ústavný súd), pokiaľ ide o zdravotníckych pracovníkov, a to, že vykonávanie testov na diagnostiku infekcie vírusom SARS-CoV-2 vo vysokej frekvencii nemôže predstavovať vhodné alternatívne riešenie k očkovaniu s cieľom preukázať neprimeranosť alebo neproporčnosť riešenia prijatého talianskym zákonodarcom.

23 Na rozdiel od toho, čo tvrdí navrhovateľ vo veci samej, teda nemožno tvrdiť, že na účely vstupu na pracovisko sú potvrdenie o očkovaní a potvrdenie o negatívnom výsledku testu vo forme výteru rovnocenné, keďže vnútroštátna právna úprava vyžaduje v závislosti od prípadu práve jedno alebo druhé z dôvodu osobitostí kategórie, do ktorej dotknutý pracovník patrí, na účely primeraného dosiahnutia cieľa spočívajúceho v znížení rizika šírenia vírusu SARS-CoV-2, ako aj ochrane zdravia verejnosti a samotného pracovníka.

24 Pokiaľ ide v treťom rade o porušenie článkov 1 a 24 Charty, na ktoré poukazuje navrhovateľ vo veci samej z dôvodu prerušenia práva na výkon svojej profesijnej činnosti, ktoré mu bolo uložené, bez odmeny, kompenzácie alebo iného požitku, predkladajúci vnútroštátny súd uvádza, že zásady stanovené Corte costituzionale (Ústavný súd) vo vzťahu k zdravotníckym pracovníkom sú opäť relevantné na posúdenie súladu rozhodnutia, o ktoré ide vo veci samej, s právom Únie.

25 Najmä situácia dočasnej nemožnosti vykonávať pracovné úlohy, v ktorej sa nachádza pracovník, ktorý si nesplnil povinnosť očkovania, vyplýva vždy z výkonu osobnej slobody tohto pracovníka na sebaurčenie, pokiaľ ide o rozhodnutia v oblasti zdravotnej starostlivosti. V tejto súvislosti prerušenie výkonu služby uvedeného pracovníka predstavuje pre zamestnávateľa splnenie povinnosti zaistiť bezpečnosť.

26 V dôsledku toho sa predkladajúci vnútroštátny súd domnieva, že je legitímne, že počas tohto prerušenia nepatrí tomuto pracovníkovi žiadna mzda, iná odmena ani požitky, a to vzhľadom na skutočnosť, že pracovník sa slobodne rozhodol nenechať sa zaočkovať a že sa môže kedykoľvek rozhodnúť inak.

27 Tento súd tvrdí, že rešpektovanie ľudskej dôstojnosti zaručenej článkom 1 Charty, ku ktorému prispieva uznanie práva jednotlivca pracovať a poberať dostatočnú odmenu na zabezpečenie svojho živobytia, ako aj živobytia svojej rodiny, si vyžaduje, aby tento jednotlivec konal v súlade so zákonom, ak právna úprava ukladajúca povinnosť, akou je povinnosť očkovania dotknutá vo veci samej, sleduje ciele všeobecného záujmu primeraným spôsobom.

28 Z rovnakých dôvodov treba vylúčiť porušenie článku 24 Charty, pokiaľ ide o maloleté deti pracovníka, keďže negatívny vplyv, ktorý by mohol vyplynúť z prerušenia výkonu služby rodiča a prerušenia vyplácania odmeny, nevyplýva z porušenia povinností zo strany orgánov verejnej moci, ale z dobrovoľného správania pracovníka, ktoré je v rozpore so zákonom.

29 Hoci však predkladajúci vnútroštátny súd nesúhlasí so stanoviskom navrhovateľa vo veci samej, domnieva sa, že najmä z dôvodu novosti tvrdení, ktoré mu boli predložené, treba v tejto súvislosti položiť Súdnemu dvoru otázku.

30 Za týchto okolností Consiglio di Stato (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vzhľadom na to, že správny orgán nepovažoval za potrebné uložiť vojenskému personálu povinnosť podrobiť sa očkovaniu podľa článku 206 bis [vojenského poriadku] pre konkrétne nasadenie a prevziať zodpovednosť za účinky vakcíny, bráni smernica 2000/78 takému vykonaniu, ktoré umožňuje zákonný dekrét č. 172/2021 v časti, v ktorej sa mení zákonný dekrét č. 44/2021 vložením článku 4 ter [ods. 1] písm. b, ktorým sa ukladá vojakovi povinné očkovanie v rozpore s jeho osobným názorom, pretože ho zaväzuje dobrovoľne podstúpiť toto zdravotné ošetrenie, zatiaľ experimentálne, na svoje riziko a nebezpečenstvo, ako dodatočnú požiadavku, aby mohol pracovať v rovnakom pracovnom prostredí ako civilní pracovníci, ktorí nie sú povinní absolvovať toto očkovanie napriek tomu, že vykonávajú funkcie, ktoré z hľadiska nákazlivosti pre ľudí a možnosti byť nakazený sú podobné tým, ktoré vykonáva armáda?

2. Vzhľadom na to, že podľa talianskej právnej úpravy o prístupe na pracovisko, a to aj v kontextoch vysokej koncentrácie ľudí, ako je verejná doprava, štadióny a reštaurácie, v prípade pracovníkov, na ktorých sa nevzťahuje uvedený zákonný dekrét č. 172/2021, sa certifikát o očkovaní alebo negatívny výter vykonaný [počas predchádzajúcich] 48 hodín považujú za rovnocenné, bráni článok 2 ods. 2 písm. b) smernice [2000/78] právnej úprave, akou je zákonný dekrét č. 172/2021 v časti, v ktorej sa mení zákonný dekrét č. 44/2021 tým, že sa vkladá článok 4 ter ods. 1 písm. b), v ktorom sa vojakovi ukladá povinnosť očkovania v rozpore s jeho osobným presvedčením, ako nevyhnutná požiadavka na to, aby mohol pracovať v rovnakom pracovnom prostredí, v akom sú prítomní vojaci, ktorí v súlade so svojím osobným presvedčením uznali za vhodné dať sa zaočkovať aj bez povinnosti, napriek tomu, že neočkovaný vojak je k dispozícii a v každom prípade je už povinný predložiť výsledok výteru potvrdzujúceho negatívny test na COVID-19 v intervaloch kratších ako 48 hodín?

3. Porušuje opatrenie upravené v zákonnom dekréte č. 172/2021, ktorým sa dopĺňa zákonný dekrét č. 44/2021, ktorým sa na základe článku 4 ter ods. 3 bráni pracovníkovi, ktorému bol prerušený výkon práce pre porušenie povinnosti podrobiť sa očkovaniu, v tom, aby zákonným spôsobom zabezpečoval podporu rodiny a ochranu a starostlivosť potrebnú pre blaho maloletých dcér, články 1 a 24 Charty v zmysle článku 24 tejto Charty?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

31 Svojou prvou otázkou sa predkladajúci vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 ods. 2 písm. a) smernice 2000/78 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje pre príslušníkov vojenského personálu povinné očkovanie ako podmienku na to, aby mohli vykonávať svoju profesijnú činnosť, zatiaľ čo civilný personál, ktorý vykonáva svoje úlohy v rovnakom prostredí a v podobnom zdravotnom kontexte, nepodlieha takejto povinnosti.

32 Podľa tohto článku 2 ods. 2 písm. a) o priamu diskrimináciu ide, ak sa z niektorého z dôvodov uvedených v článku 1 tejto smernice zaobchádza s jednou osobou nepriaznivejšie ako s inou osobou, ktorá sa nachádza v porovnateľnej situácii.

33 Ako vyplýva z tohto posledného uvedeného ustanovenia, účelom uvedenej smernice „je ustanovenie všeobecného rámca pre boj proti diskriminácii v zamestnaní a povolaní na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, s cieľom zaviesť v členských štátoch uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania“.

34 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že dôvody uvedené v článku 1 tejto smernice sú vymenované taxatívne a že táto smernica sa netýka diskriminácie založenej na profesijnej kategórii alebo na pracovisku (rozsudok zo 17. októbra 2024, Zetschek, C-349/23, EU:C:2024:889, bod 25 a citovaná judikatúra).

35 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že rozdielne zaobchádzanie uvedené v prvej otázke, ktoré spočíva v tom, že niektoré z dotknutých osôb podliehajú povinnému očkovaniu, aby mohli vykonávať svoju profesijnú činnosť, vyplýva z toho,

že tieto osoby patria buď medzi vojenský alebo civilný personál, pričom na tieto rôzne kategórie personálu sa podľa vnútroštátnej právnej úpravy vzťahujú odlišné režimy, pokiaľ ide o ich služobný pomer a zamestnanecký pomer.

36 Z toho vyplýva, že také rozdielne zaobchádzanie, aké je uvedené v prvej otázke, je založené na tom, že títo pracovníci patria do určitej profesijnej kategórie.

37 Keďže tento dôvod diskriminácie nie je uvedený medzi dôvodmi vymenovanými v článku 1 smernice 2000/78, treba dospieť k záveru, že toto rozdielne zaobchádzanie nepatrí do všeobecného rámca stanoveného touto smernicou, a najmä do jej článku 2 ods. 2 písm. a).

38 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 2 ods. 2 písm. a) smernice 2000/78 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje pre príslušníkov vojenského personálu povinné očkovanie ako podmienku na to, aby mohli vykonávať svoju profesijnú činnosť, zatiaľ čo civilný personál, ktorý vykonáva svoje úlohy v rovnakom prostredí a v podobnom zdravotnom kontexte, nepodlieha takejto povinnosti, keďže na takéto rozdielne zaobchádzanie sa tento článok 2 ods. 2 písm. a) nevzťahuje.

O druhej otázke

39 Druhou otázkou sa predkladajúci vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 ods. 2 písm. b) smernice 2000/78 vykladať v tom zmysle, že z dôvodu nepriamej diskriminácie na základe viery bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ako podmienku na výkon svojej profesijnej činnosti stanovuje povinné očkovanie príslušníkovi vojenského personálu, ktorý na rozdiel najmä od ostatných príslušníkov vojenského personálu vykonávajúcich svoje úlohy v tom istom prostredí s takýmto očkovaním nesúhlasí.

40 Tento článok 2 ods. 2 písm. b) stanovuje, že s výnimkou prípadov uvedených v písmenách i) a ii) tohto písmena b) ide o nepriamu diskrimináciu, keď zdanlivo neutrálne ustanovenie, kritérium alebo prax by uviedla osoby určitého náboženstva alebo viery do nevýhodného postavenia v porovnaní s inými osobami.

41 Ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, pojem „náboženstvo“ uvedený v článku 1 smernice 2000/78 zahŕňa tak *forum internum*, teda náboženské vyznanie, ako aj *forum externum*, teda verejné prejavy náboženskej viery. Okrem toho tento článok rovnako cituje náboženstvo a vieru, podobne ako článok 19 ZFEÚ, podľa ktorého normotvorca Európskej únie môže prijať opatrenia potrebné na boj proti diskriminácii založenej najmä na „náboženskom vyznaní alebo viere“, alebo článok 21 Charty, ktorý medzi rôznymi dôvodmi diskriminácie, ktoré cituje, uvádza „náboženstvo alebo vieru“. Z toho vyplýva, že na účely uplatnenia tejto smernice sa pojmy „náboženstvo“ a „viera“ považujú za dve strany toho istého a jediného dôvodu diskriminácie (rozsudok z 28. novembra 2023, Commune d’Ans, C-148/22, EU:C:2023:924, bod 22 a citovaná judikatúra).

42 Podľa tejto judikatúry, ako vyplýva z článku 21 Charty, dôvod diskriminácie založenej na „náboženstve alebo viere“ treba odlišovať od dôvodu založeného na „politickom alebo inom zmýšľaní“ a vzťahuje sa tak na náboženské vyznanie, ako aj na filozofické alebo duchovné presvedčenie [rozsudok z 13. októbra 2022, S.C.R.L. (Oblečenie s náboženským významom), C-344/20, EU:C:2022:774, bod 27 a citovaná judikatúra].

43 Vzhľadom na to, že ochrana proti diskriminácii zaručená v smernici 2000/78 sa týka, ako bolo pripomenuté v bode 34 tohto rozsudku, len dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v článku 1 tejto smernice, táto smernica sa nevzťahuje na vieru chápanú ako názor, či už ide o politický alebo akýkoľvek iný názor.

44 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že navrhovateľ vo veci samej najmä z dôvodu diskriminácie na základe svojej viery tvrdí, že povinné očkovanie, ktoré mu bolo uložené, nemôže byť vzhľadom na úlohy, ktoré mal vykonávať, odôvodnené zdravotnými dôvodmi. Tento navrhovateľ okrem toho uvádza jednak neúčinnosť takéhoto očkovania, pokiaľ ide o prenos vírusu SARS-CoV-2, a jednak rovnocennosť takéhoto očkovania s testom vo forme výteru. V tejto súvislosti uvedený navrhovateľ tvrdí, že pokiaľ ide o iné odvetvia činnosti, pracovníci mohli vstúpiť na pracovisko tak, že sa preukázali buď potvrdením o očkovaní alebo potvrdením o negatívnom výsledku testu vo forme výteru.

45 Ďalej treba uviesť, že na podporu takéhoto stanoviska sa ten istý navrhovateľ opiera o rôzne vedecké dokumenty s cieľom preukázať jednak obmedzený rozsah poznatkov týkajúcich sa účinnosti očkovania, o ktoré ide vo veci samej, a jeho nežiaducich účinkov, a jednak porovnateľné riziko prenosu nákazy zo strany očkovanej osoby a neočkovanej osoby s negatívnym výsledkom testu vo forme výteru. Na základe vedeckej argumentácie tým smeruje k spochybneniu úvah rovnakej povahy, ktoré uviedol predkladajúci vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

46 Z toho vyplýva, že týmito tvrdeniami navrhovateľ vo veci samej nemá v úmysle namietať proti povinnému očkovaniu, o ktoré ide vo veci samej, z dôvodu svojej viery, ktorá by mu bola vlastná, ale namietať ako také rozhodnutia talianskych orgánov v oblasti verejného zdravia.

47 To isté platí pre tvrdenie, ktorým, ako uviedla generálna advokátka v bodoch 51 a 52 svojich návrhov, tento navrhovateľ namieta spôsob vykonania povinného očkovania, o ktoré ide vo veci samej, a to konkrétne to, že sa údajne rozhodlo uložiť ho na vlastné riziko a nebezpečenstvo príslušníka vojenského personálu, ktorý mu podlieha, a nie na základe rozkazu, za ktorého prípadné dôsledky by niesol zodpovednosť ten, kto tento rozkaz vydal.

48 V dôsledku toho vzhľadom na skutočnosti uvedené v bodoch 41 až 43 tohto rozsudku a ako v podstate zdôraznila generálna advokátka v bode 55 svojich návrhov, úvahy, ako sú tie, na základe ktorých chce navrhovateľ vo veci samej namietať povinné očkovanie, o ktoré ide vo veci samej, nepatria pod pojem „viera“ v zmysle smernice 2000/78, ale predstavujú názory, v prejednávanej veci v oblasti verejného zdravia, ktorých ochrana, ako je pripomenuté v bode 43 tohto rozsudku, nie je upravená ustanoveniami tejto smernice.

49 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 2 ods. 2 písm. b) smernice 2000/78 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni z dôvodu nepriamej diskriminácie na základe viery vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje povinné očkovanie ako podmienku na výkon svojej profesijnej činnosti príslušníkovi vojenského personálu, ktorý na rozdiel najmä od ostatných príslušníkov vojenského personálu vykonávajúcich svoje úlohy v tom istom prostredí, namieta takéto očkovanie, ak dôvody tohto namietania predstavujú názory v oblasti verejného zdravia, na ktoré sa nevzťahuje pojem „viera“ v zmysle tejto smernice, takže na takéto rozdielne zaobchádzanie sa tento článok 2 ods. 2 písm. b) nevzťahuje.

O tretej otázke

50 Treťou otázkou sa predkladajúci vnútroštátny súd v podstate pýta, či články 1 a 24 Charty bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje prerušenie pracovnej zmluvy pracovníka, ktorý sa odmieta podrobiť povinnému očkovaniu ako podmienke na to, aby mohol vykonávať svoju profesijnú činnosť, čím mu bráni v zabezpečení potrieb jeho rodiny, najmä maloletých detí, ktoré sú jej súčasťou.

51 Treba pripomenúť, že pôsobnosť Charty je vymedzená v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú jej ustanovenia určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.

52 V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že pojem „vykonáva[nie] práv[a] Únie“ v zmysle tohto ustanovenia predpokladá existenciu súvislosti medzi aktom práva Únie a dotknutým vnútroštátnym opatrením, ktorá presahuje príbuznosť dotknutých oblastí alebo nepriame vplyvy jednej oblasti na inú (rozsudok z 12. júna 2025, Tallinna linn, C-219/24, EU:C:2025:442, bod 50 a citovaná judikatúra).

53 Z toho podľa ustálenej judikatúry vyplýva, že základné práva zaručené v právnom poriadku Únie sa uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, avšak nie mimo týchto situácií (rozsudok z 12. júna 2025, Tallinna linn, C-219/24, EU:C:2025:442, bod 51 a citovaná judikatúra).

54 V prejednávanej veci z preskúmania prvých dvoch otázok vyplýva, že článok 2 ods. 2 smernice 2000/78 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje povinné očkovanie ako podmienku na výkon svojej profesijnej činnosti príslušníkovi vojenského personálu, a z ktorej vyplýva prerušenie výkonu služby, ktoré je predmetom tretej otázky predkladajúceho vnútroštátneho súdu, z dôvodu, že na také rozdielne zaobchádzanie, aké stanovuje táto právna úprava a ktoré je predmetom sporu vo veci samej, sa toto ustanovenie nevzťahuje.

55 Okrem toho zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by táto vnútroštátna právna úprava vykazovala súvislosť s iným ustanovením práva Únie.

56 Uvedenú vnútroštátnu právnu úpravu preto nemožno považovať za „vykonávajú[cu] právo Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, takže jej články 1 a 24 nie sú na spor vo veci samej uplatniteľné.

O trovách

57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred predkladajúcim vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Článok 2 ods. 2 písm. a) smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní,**

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje pre príslušníkov vojenského personálu povinné očkovanie ako podmienku na to, aby mohli vykonávať svoju profesijnú činnosť, zatiaľ čo civilný personál, ktorý vykonáva svoje úlohy v rovnakom prostredí a v podobnom zdravotnom kontexte, nepodlieha takejto povinnosti, keďže na takéto rozdielne zaobchádzanie sa tento článok 2 ods. 2 písm. a) nevzťahuje.

2. Článok 2 ods. 2 písm. b) smernice 2000/78

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni z dôvodu nepriamej diskriminácie na základe viery vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje povinné očkovanie ako podmienku na výkon svojej profesijnej činnosti príslušníkovi vojenského personálu, ktorý na rozdiel najmä od ostatných príslušníkov vojenského personálu vykonávajúcich svoje úlohy v tom istom prostredí, namieta takéto očkovanie, ak dôvody tohto namietania predstavujú názory v oblasti verejného zdravia, na ktoré sa nevzťahuje pojem „viera“ v zmysle tejto smernice, takže na takéto rozdielne zaobchádzanie sa tento článok 2 ods. 2 písm. b) nevzťahuje.

Podpisy